

INFORMACJA PRAWNA – ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA DOT. KONTROLI TRZEŹWOŚCI PRACOWNIKÓW

W dniu 22 grudnia bieżącego roku na stronie Rządowego Centrum Legislacji opublikowany został projekt rozporządzenia, które zgodnie z nadchodzącą nowelą do kodeksu pracy (zwanej „work-life balance”), ma stanowić wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 221g.

Zakres delegacji ustawowej

Zgodnie z powyżej wspomnianym przepisem, Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw pracy określa:

- warunki i metody przeprowadzania badań na obecność alkoholu w organizmie pracownika oraz badań na obecność w organizmie pracownika środków działających podobnie do alkoholu przez pracodawcę oraz przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego lub zleczonych przez ten organ,
- sposób dokumentowania badań przeprowadzanych lub zleczonych przez uprawniony organ powołany do ochrony porządku publicznego, a także
- wykaz środków działających podobnie do alkoholu.

Minister jest przy tym obowiązany wydać odpowiednie przepisy mając na uwadze metodykę przeprowadzania takich badań, konieczność zapewnienia ochrony życia i zdrowia pracowników lub innych osób lub ochrony mienia, a także konieczność sprawnego przeprowadzania badań i zagwarantowania wiarygodności wyników badania krwi i moczu przy jednoczesnym poszanowaniu godności oraz innych dóbr osobistych pracownika i zasad ochrony danych osobowych.

„Do trzech razy sztuka”

Rozporządzenie przewiduje, że badanie wydychanego powietrza przeprowadza się przy użyciu urządzenia elektronicznego dokonującego pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, z użyciem ustnika, metodą spektrometrii w podczerwieni lub utleniania elektrochemicznego (zwanego w tekście projektowanego aktu „analizatorem wydechu”). Ustnik podlega wymianie każdorazowo przed przeprowadzeniem pomiaru, a opakowanie ustnika należy zawsze otwierać w obecności osoby badanej. Badanie wydychanego powietrza może być przeprowadzone przy użyciu analizatora wydechu niewyposażonego w cyfrową prezentację wyniku pomiaru, a także bez użycia ustnika, jeżeli producent analizatora wydechu przewiduje taki sposób jego eksploatacji. Nadto, jak czytamy, projektowane rozporządzenie w § 4 ust. 4 przewiduje trzykrotną konieczność powtarzania badania alkomatem, jeżeli urządzenie pomiarowe wskaże pierwszy wynik jako wartość ponad 0,00 mg/dm³, a drugi jako równy 0,00 mg/dm³. Jako zasadę bowiem wskazano konieczność powtórzenia pierwszego badania (z wynikiem powyżej 0,00 mg/dm³), po 15-minutowej przerwie od pierwszego pomiaru. Jeśli drugi pomiar wskaże zawartość alkoholu na poziomie równej 0,00 mg/dm³, to dopiero za trzecim pomiarem możliwe jest de facto dokonanie stwierdzenia istnienia lub nieistnienia zawartości alkoholu we krwi.

Protokół z badania wydychanego powietrza

Z badania przeprowadzonego przez organ analizatorem wydechu wskazującego na obecność alkoholu w organizmie osoby badanej sporządza się protokół, który zawiera szereg danych osobowych, takich jak imię, nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, płeć, wzrost, masę ciała. Pomysłodawca rozporządzenia przewidział także podpis osoby badanej, o ile jego złożenie jest możliwe. Z punktu widzenia prawnotechnicznego, trudno wypowiedzieć się co do potrzeby zbierania tych wszystkich informacji. Osoba wykonująca niniejszą analizę nie posiada kompetencji pozwalających na stwierdzenie, czy pobranie danych takich jak masa ciała badanego winno stanowić konieczność dla stwierdzenia zawartości alkoholu we krwi. Wydaje się jednak, że słusznym byłoby zastanowienie się jakie podstawy przemawiają za zatrzymaniem prawa jazdy w momencie kontroli drogowej, kiedy organ porządkowy nie posiada możliwości zweryfikowania wagi badanego i odniesienia jej do wyniku pomiaru wydychanego powietrza. Z tych względów trudno znaleźć racjonalne uzasadnienie dla takiego formułowania protokołów z badania zawartości alkoholu we krwi.

Badanie krwi

O ile rozsądnym wydaje się wskazanie, by badanie wydychanego powietrza odbywało się (dla pewności prawidłowości jego przeprowadzenia), przy zachowaniu odpowiedniej liczby powtórzeń w odpowiednich odstępach czasu, o tyle nieco zaskakującym jest

uregulowanie odnoszące się do metody badania zawartości alkoholu we krwi, które szczegółowo wnika w specjalistyczny proces badania laboratoryjnego, zamiast pozostawić to dobrym regułem sztuki medycznej.

Projektowane rozporządzenie nie wskazuje jedynie, że krew pobrana z żyły osoby badanej jest analizowana co najmniej dwukrotnie: metodą chromatografii gazowej z detektorem płomieniowo-jonizacyjnym i metodą spektrofotometryczną z użyciem dehydrogenazy alkoholowej (tj. metodą enzymatyczną), albo metodą chromatografii gazowej z detektorem płomieniowo-jonizacyjnym przy użyciu dwóch różnych warunków analitycznych. Rozporządzeniem nakazuje ponadto, aby krew do badania była pobrana do dwóch probówek, w objętości co najmniej po 5 cm³, a badania przeprowadzało się używając wyłącznie sprzętu jednorazowego użytku. Do probówek, do których pobiera się krew, nie wolno ponadto dodawać jakichkolwiek substancji, poza środkami zapobiegającymi krzepnięciu i rozkładowi krwi umieszczonymi w każdej probówce przez producenta. Natomiast do dezynfekcji skóry używać można środków odkażających niezawierających alkoholu. Rozporządzenie nakazuje także, aby probówki zawierające krew do badania zostały oznaczone w sposób zapewniający ustalenie tożsamości osoby, od której została pobrana krew, przez podanie imienia i nazwiska oraz numeru PESEL tej osoby, a jeżeli nie posiada numeru PESEL, serii i numeru dokumentu potwierdzającego jej tożsamość, oraz zabezpiecza się w sposób uniemożliwiający zmianę ich zawartości lub zniszczenie w czasie przechowywania lub transportu.

Oprócz powyższego, rozporządzeniem przewiduje, że czynności te wykonuje się w obecności osoby badanej, jeżeli jest to możliwe. Nie wskazuje jednak na czym mają polegać sytuacje, w których obecność badanego jest niemożliwa. Co więcej, obecność badanego nie gwarantuje, aby ten mógł czuwać nad prawidłowością procesu, za wyjątkiem osób, które mają odpowiednią wiedzę i wykształcenie w tym zakresie.

Przekroczenie kompetencji

Zdaniem Kancelarii projektowane rozporządzenie przekracza w niektórych punktach delegację ustawową określoną przez art. 221g. W § 9 ust. 1 bowiem przewiduje, że w lekarz może podjąć decyzję o odstąpieniu od pobrania krwi, jeżeli posiada uzasadnione podejrzenie, że pobranie krwi może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia osoby badanej. O ile więc celem projektowanego aktu prawnego jest odniesienie się do metodyki i warunków przeprowadzania badań, a także dokumentowania ich przebiegu, o tyle brak obok nich uprawnienia do przyznania kompetencji podmiotom trzecim, dotyczących odstąpienia od stosowania ustawy. Oczywiście, jak najbardziej uzasadnionym jest, aby prawo umożliwiała odpowiednią reakcję na zagrożenie życia lub zdrowia, niemniej tego typu uprawnienie winno znaleźć się w ustawie, obok przepisów umożliwiających przeprowadzenie takiego badania w ogóle.

W razie pytań i wątpliwości pozostajemy do dyspozycji.

KONTAKT

dr Marcin Wojewódka, radca prawny
marcin.wojewodka@wojewodka.pl
tel. 22 458 23 00

Karolina Olbromska, radca prawny
karolina.olbromska@wojewodka.pl
tel. 723 555 034

